

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

**ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ
АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ
ЕКОЛОГІЧНОГО, ЗЕМЕЛЬНОГО,
АГРАРНОГО ПРАВА В УМОВАХ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ**

Матеріали «круглого столу»
(Харків, 2 грудня 2016 року)

Румянцев Ф. П.	
ПРАВОВЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЗАЩИТЫ ВОДНЫХ ОБЪЕКТОВ ОТ МАССОВЫХ КОТТЕДЖНЫХ ЗАСТРОЕК В ВОДООХРАНИМЫХ ЗОНАХ	181
Савчук О. О.	
ІНВЕСТИВАННЯ ЛІСІВ: АНАЛІЗ ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА	185
Сидор В. Д.	
ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	188
Соколова А. К.	
ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ВОД.....	190
Статівка А. М.	
ЩОДО ПОСИЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ З ДЕРЖАВНОЮ ПІДТРИМКОЮ	194
Сустнов Є. П.	
ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОСИСТЕМНОГО ПІДХОДУ	198
Ткаченко О. М.	
ЩОДО ВІДНОВЛЕННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ: АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ТА СС	201
Уркевич В. Ю.	
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ВЕДЕННЯ ОСОБИСТОГО СЕЛЯНСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА	204
Устюкова В. В.	
СОХРАНЕНИЕ ЗЕМЕЛЬ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО НАЗНАЧЕНИЯ КАК ФАКТОР ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ.....	206
Федорович В. І.	
ДО ПИТАННЯ ПРО ЮРИДИЧНУ ДОЛІЮ ЗЕМЕЛЬ ЛІКВІДОВАНИХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ	209

Федчишин Д. В.	
ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗДІСНЕННЯ (РЕАЛІЗАЦІЇ) ЗЕМЕЛЬНИХ ПРАВ.....	212
Харитонова Т. Є.	
НОТАРІАЛЬНЕ ПОСВІДЧЕННЯ ДОГОВОРУ ЕМФІТЕВЗИСУ	214
Черемнова А. І.	
ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ЕКОЛОГІЧНУ ІНФОРМАЦІЮ	217
Черкашина М. К.	
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ТА ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ ДЖЕРЕЛ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ СНД: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ.....	220
Шарапова С. В.	
ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРИЗНАЧЕННЯ В АСПЕКТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	226
Шахов В. С.	
ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ІНСТИТУТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ПРИРОДНІ ОБ'ЄКТИ.....	228
Шеврдіна І. М.	
ЮРИДИЧНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «МІСЬКИЙ ЛІС»	231
Шеховцов В. В.	
ЩОДО ПІДСТАВ ВИНИКНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ОБ'ЄКТИ АКВАКУЛЬТУРИ.....	234
Шопко О. А.	
ЕКОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ: ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ.....	237
Шульга М. В., Ігнатенко І. В.	
ГЕНЕЗА ЮРИСДИКЦІЇ МІСЦЕВИХ РАД У ГАЛУЗІ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН.....	240
Щербина Є. М., Гессель А. О.	
РОЗМІЩЕННЯ ЗОВНІШНЬОЇ РЕКЛАМИ НА ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНКАХ – ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	244
Ярмак З. В.	
«ЕКОЛОГІЧНИЙ КОНФЛІКТ» ТА «ЕКОЛОГІЧНИЙ СПІР»: СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ.....	248

4. Про рекламу : Закон України від 3 липня 1996 року // Відомості Верховної Ради. – 1995. – № 39. – Ст. 181.
5. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17 лютого 2011 року // Відомості Верховної Ради. – 2011. – № 34. – Ст. 343.
6. Про благоустрій населених пунктів : Закон України від 06 вересня 2005 року // Відомості Верховної Ради. – 2005. – № 49. – Ст. 517.
7. Про захист прав споживачів : Закон України від 12 травня 1991 року // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 30. – Ст. 379.
8. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року (зі змінами і допов.) // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
9. Про затвердження Типових правил розміщення зовнішньої реклами : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2003 року // Офіційний вісник України. – 2003. – № 52. – С. 2817.
10. Паславська О. Особливості правового регулювання розміщення зовнішньої реклами на земельних ділянках / О. Паславська // Радник. Український юридичний портал. – 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://a.lukinfo/home/24478-2013-07-13-08-31-07.h.html>.

Яремак Зоряна Василівна
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри судочинства
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

«ЕКОЛОГІЧНИЙ КОНФЛІКТ» ТА «ЕКОЛОГІЧНИЙ СПІР»: СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ

Антропогенна діяльність тісно пов'язана з використанням природно-ресурсного потенціалу, а відтак зумовлене цим вплив іде навантаження на навколишнє середовище породжує широке коло соціальних, економічних та екологічних проблем. Зважаючи на те, що в основі взаємодії людини з природою лежать різноманітні інтереси (основарські діяльності суспільства, забезпечення матеріальних і духовних потреб, населення, підтриманням якісного стану природного середовища), які мають різновекторний характер та задіяння одних обмежує можли-

248

вість реалізації інших, такі взаємовідносини спричиняють конфлікт інтересів, вирішення якого є напередумовою щодо розвитку суспільства.

Екологічний конфлікт вже давно є предметом дослідження різних галузей науки (конфліктології, зоціології, екології, соціальної екології, економіки природокористування тощо). Водночас для юридичної науки новий інтерес становить саме з'ясування змісту та співвідношення таких правових категорій як «екологічний конфлікт» та «екологічний спір», чи можемо ми говорити про синонімічність цих понять, чи варто вважати розмежування, наявності різних змістовними характеристиками.

Доцільно звернути увагу на те, що термін «екологічний конфлікт» є виключно теоретичною категорією і чинне на даний час законодавство не містить легального визначення ані конфлікту, ані спору, та, разом з тим, часто послуговується саме категорією «спір». Так, як загальні норми екологічного права, так і спеціальні щодо окремого природного ресурсу, оперують поняттям «спір у галузі охорони навколишнього природного середовища» (розділ XIV закону України «Про охорону навколишнього середовища»), «земельний спір» (глава 25 Земельного кодексу України), «спори з питань охорони, захисту, використання та відтворення лісів» (глава 21 Лісового кодексу України) і т.д.

Дяючи правовий аналіз цих категорій, варто виходити з наступного з'ясування змістовних характеристик екологічного конфлікту доцільно виводити з етимології конфлікту як загального і поняття. Сучасна конфліктологічна наука в центр дефініції «конфлікт» ставить переважно проблему зіткнення інтересів, пограб і спроби і цим зіткненням боротьби сторін. За своєю суттю конфлікти визначаються як «співвідношення соціальних взаємодій, що характеризуються переважно протиставленням, а не співробітництвом, із невизначеним колом суб'єктів сторін, кожна із яких має самостійні інтереси, за визнання яких і бореться» [1, с. 121].

Визначення ідентифікаційних ознак екологічного конфлікту має, з одного боку, спиратися на загальні поняття про конфлікт як соціальне явище та існуючі загальні теорії конфлікту, з іншого, – відображати саме екологічний зміст, екологічну складову, яка дає змогу виокремити такий конфлікт як самостійну категорію. Для того ж, щоб дати правову характеристику даного явища, варто визначати спеціальні ознаки, які даватимуть можливість виокремити цей вид в системі однопорядкових юридичних конфліктів. У цьому питанні цілком солідарні із позицією

249

О. Л. Дубовик, яка критерієм визнання конфліктів еколого-правовими виокремлює можливість застосування екологічного законодавства для впливу на перебіг конфлікту [2, с. 49].

Досліджуючи проблематику екологічних спорів, науковці, як правило, роблять акцент на процесуальному аспекті даної категорії. Так, І. О. Іконницька, аналізуючи сутнісні характеристики поняття земельно-правового спору, пропонує розрізняти матеріально-правовий зміст спору та його процесуальну форму. Матеріально-правовим змістом будуть виступати ті земельні відносини, з приводу яких виник спір, тобто сутність самої справи; процесуальна форма — це підстава порушення й порядок вирішення земельно-правового спору [3, с. 46]. А. О. Арсенюк висловлює думку, що земельні спори апріорі призначені на дискусію стосовно їх правової природи. Щоб розкрити поняття «земельний спір», необхідно проаналізувати весь комплекс правових дисциплін, зокрема юридичну екологію, цивільне право, господарський, цивільний та адміністративний процес. При цьому науковець проводить розмежування земельно-правового спору і конфлікту у сфері земельних правовідносин: «Конфлікт у сфері земельних правовідносин — це неврегульована розбіжність сторін із приводу виникнення, змінення або припинення прав на землю та інших пов'язаних із нею прав та обов'язків. Головною його відмінністю від земельного спору є те, що виникнення й розвиток конфлікту відбувається в позасудовому порядку. Земельний спір стає таким лише після подачі позову або заяви особою до суду. Тим самим конфлікт який буде розглянуто в суді, є земельним спором [4, с. 233].

Згодом, беручи до уваги положення нормативно-правових актів, якими закріплено правове регулювання вирішення спорів у галузі екології, наголошено на природного середовища (ст.ст. 158, 159 Земельного кодексу України, ст. 109 Водного кодексу України та ін.), тобто висновок, що нормативний зміст цього поняття розкривається через діяльність спеціально уповноважених на це органів та у визначеному законом порядку щодо вирішення спору, тобто можливість його врегулювання не тільки у судовому, але й позасудовому (адміністративному) порядку.

Таким чином, екологічний спір доцільно розглядати як категорію, в якій трансформується екологічний конфлікт на стадії врегулювання конфліктної ситуації правовими засобами в межах спеціальної юридичної процедури.

250

Список використаної літератури:

1. Дубовик О. Л. Экологическое право и экологические конфликты / О. Л. Дубовик // Право и политика. — 2005. — № 5. — С. 116–136.
2. Дубовик О. Л. Правовое регулирование экологических конфликтов: теоретические основы и методические положения / О. Л. Дубовик // Lex Russica. — 2016. — № 6 (115). — С. 48–60.
3. Иконницкая И. А. Разрешение земельных споров / И. А. Иконницкая. — М.: Юридическая литература, 1973. — 280 с.
4. Арсенюк А. О. Земельний спір як процесуальна категорія: доктринально-правовий аналіз / А. О. Арсенюк // Науковий вісник: Ужгородського національного університету: Серія: Право. — Ужгород: Гельветика, 2014. — Вип. 29. Т. 1. — С. 232–236.